

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU-BACH15

Predefinert informasjon

Startdato:	28-12-2020 09:00	Termin:	2020 HØST
Sluttdato:	08-01-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
SIS-kode:	203 BLU-BACH15 1 BOPPG 2020 HØST stord		
Intern sensor:	Marie Marcelle Huidsteen Jansen		

Deltaker

Navn:	Cathrine Fosso Sortland
Kandidatnr.:	108
HVL-id:	579186@hul.no

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Tilrettelegging i barnehagen, med utgangspunkt i barns utvikling
Antall ord *:	15217

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: "Hvilke opplevelser har barnehagelærere om sin egen kunnskap om barns utvikling hos barn som trenger

Gruppenummer: 2

Andre medlemmer i gruppen: Gjertrud Lende Schjølberg

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Tilrettelegging i barnehagen, med
utgangspunkt i barns utvikling

Facilitation in kindergarten, based on child
development

**Cathrine Fosso Sortland & Gjertrud Lende
Schjølberg**

BLU- BACH15-1

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett institutt for
pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanning

Marie Marcelle Hvitsteen Jansen

8. Januar 2021

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle
kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

We have chosen the following issue in this bachelor thesis:

which experiences does kindergarten teachers have about their own knowledge about children's development when it comes to children that needs facilitation.

The purpose of this bachelor thesis is to get some insight in our issue by collecting data and relevant theory. We do this to examine which knowledge kindergarten teacher experience having, but also look at what they think about the different themes we have chosen. Our informants are giving different answers on some of the questions we give them, but we still feel like they share some agreement. What the informants is concerned with, is showing in the answer they are giving.

We ask our informants which children who are easiest to discover when they need facilitation. Our informants are giving familiar answers in this question. They mostly say that the children with difficulties with languages and the challenging children are the easiest to discover.

We are also asking our informant which children need facilitations. Here are we seeing different answer. Some of the informants are listing a lot of difficulties children can have that might need facilitation, but one of the informants are saying that it could be any children that need facilitation.

In this assignment we have concluded that our informants are experiencing getting a general knowledge in their education but have gotten more refill of knowledge in their work experience.

Sammendrag

Vi har valgt følgende problemstilling i denne bacheloroppgaven:

Hvilke opplevelser har barnehagelærere om sin egen kunnskap om barns utvikling hos barn som trenger tilrettelegging?

Formålet med denne oppgaven er å få en innsikt i problemstillingen gjennom innhenting av data og relevant teori. Dette for å undersøke hvilke kunnskaper barnehagelærere opplever at de har, samtidig se på hva de tenker om de ulike temaene vi har valgt ut. Det vi ser er at mange svarer ulikt på mange av spørsmålene, men at det gjerne føles som om det er en rød tråd gjennom alle svarene, der det den enkelte informant er spesielt opptatt av for øyeblikket er noe som kommer tydelig frem gjennom svarene deres.

Vi spurte informantene våre hvilke barn de opplever at er lettest å oppdag når de trenger tilrettelegging. På dette spørsmålet gir Informantene oss mange like svar. De sier at de barna som er lettest og oppdag er de barna som har problemer i språket eller de barna som er utagerende.

Vi spør også informantene våre hvilke barn som trenger tilrettelegging. Her er svarene mer ulike. Noen av informantene ramser opp utfordringer blant barn, mens en informant svarer at det kan være hvem som helst som trenger tilrettelegging.

Gjennom denne oppgaven har vi funnet ut at informantene opplever å ha fått en generell grunnkunnskap gjennom utdanningen sin, og at de opplever å ha fått «påfyll» gjennom jobberfaringene sine.

Forord

Dette skoleåret har vært veldig annerledes. Vi er midt i en pandemi, som har påvirket hele samfunnet vi lever i. Vi har nesten bare hatt undervisning på nett, også undervisning i forhold til bachelorarbeidet. Vi får ikke truffet våre medstudenter som før noe som kan være kjedelig med tanke på å kunne snakke med noen som er oppi den samme situasjonen som en selv. Vi har i denne oppgaven hatt mange samtaler med hverandre på videosamtale da vi har mye å snakke om. Det har skjedd mange avsporinger der vi er opptatt av helt andre ting enn selve oppgaven. Det har vært fint for begge to å ha noen å snakke med på formiddagen, da de vi bor sammen med er på jobb. I arbeidet med denne oppgaven har det kanskje vært vanskeligere enn vanlig å skaffe informanter med tanke på Covid-19. Vi vil derfor gi en stor takk til de som har sagt ja til å stille opp til intervju som er med på å gjøre denne oppgaven mulig. Vi vil også takke vår veileder Marie Marcelle for gode veiledninger og hjelp til å få oppgaven i mål. Vi vil også takke biblioteket HVL for raske svar og veiledning når vi trenger det.

Innhold

Abstract	2
Sammendrag	3
1.0 Innledning	7
1.1 Valg av tema.....	7
1.2 Problemstilling	7
1.3 Avgrensing av oppgaven	8
1.4 Oppbygging av oppgaven.....	9
2.0 Teoretisk tilnærming	10
2.1 Innledning	10
2.2 Rammeplanen	10
2.3 Fenomenologi	11
2.4 Barns utvikling.....	11
2.4.1 Samspill	12
2.4.2 Syn på barns utvikling	12
2.4.3 Motorisk utvikling	13
2.4.4 Språkutvikling.....	14
2.5 Ekstra hjelp i barnehagen	15
2.5.1 Spesialpedagogikk.....	15
2.5.2 Forebyggende arbeid	17
2.5.3 Barns lek.....	18
2.5.4 Trygge voksne	18
2.6 Foreldresamarbeid.....	19
3.0 Metode	20
3.1 Innledning	20
3.2 Valg av metode	20
3.3 Kvalitative metoder.....	21
3.4 Intervju som metode.....	21
3.5 Forarbeid til intervju	22
3.6 Gjennomføring av intervju	23
3.7 Kritikk av metode	24
3.8 Etterarbeid av intervju	25
3.9 Etske betraktninger.....	26
4.0 Analyse	27
4.1 Innledning	27

4.2 Tilrettelegging	27
4.3 Foreldresamarbeid.....	28
4.4 barns utvikling.....	29
4.4.1 Samspill	29
4.4.2 utviklingsmodeller.....	30
4.4.3 motorisk utvikling	30
4.4.4 Språkutvikling.....	30
4.5 Forebyggende arbeid	31
4.6 Opplevelsen av kunnskapen til informantene	31
4.7 Oppsummering analyse	32
5.0 Drøfting.....	32
5.1 Innledning	32
5.2 Relevant forskning	33
5.3 Hvem trenger tilrettelegging?.....	33
5.4 Er det forskjell mellom tilrettelegging og spesialpedagogikk?	34
5.5 Hva er tilrettelegging?.....	35
5.6 Hvilket syn har barnehagelæreren om barns utvikling?	36
5.7 Er det kultur for å gi foreldreveiledning i barnehagen?.....	36
6.0 Avslutning/Konklusjon	37
6.1 Hva kunne vi gjort annerledes?	38
7.0 Litteraturliste.....	40
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	42
Vedlegg 2: Intervjuguide	44

1.0 Innledning

1.1 Valg av tema

Vi har valgt “Barns utvikling” som tema for oppgaven. Vi valgte dette fordi det var et tema vi begge synes var spennende. Vi valgte å snevre oppgaven inn mot tilrettelegging, og ønsker derfor å se på hvilke kunnskaper barnehagelærere opplever å ha i forhold til det å kunne oppdage de barna som treng tilrettelegging. Når vi skulle velge tema bestemte vi oss først for hvilke fag som var aktuelle for oss, da var fagområdet BULL-Barns utvikling, lek og læring, et fag som begge ønsket å skrive innenfor. Vi var usikre på hvilket tema vi skulle velge med det første. Vi valgte derfor å ha barns utvikling som tema da dette er et stort tema som gir oss mange muligheter for hva vi ønsker å snevre oppgaven mot.

Vi har begge sett i praksis at det er flere barn som trenger tilrettelegging og noen som også trenger spesialpedagogisk hjelp. Vi opplever selv at vi har hatt fått undervisning om barns utvikling og har fått en god generell forståelse, men at vi ikke har gått i dybden på kunnskap om barn som trenger tilrettelegging og hva det innebærer. Vi synes også det er interessant å få noe innblikk i hvilken kunnskap som ble gitt om dette temaet til barnehagelærere/ førskolelæreren som studere før oss, som muligens har noen ulikheter i hvilke fokus utdanningen deres har hatt.

1.2 Problemstilling

Vi har i denne oppgaven valgt følgende problemstilling:

Hvilke opplevelser har barnehagelærere om sin egen kunnskap om barns utvikling hos barn som trenger tilrettelegging?

Vi ønsker å undersøke om barnehagelærere opplever at de har nok kunnskap til å kunne oppdage om barn trenger tilrettelegging. Vi ønsker også å undersøke hvor de eventuelt har tilegnet seg denne kunnskapen. Er det gjennom utdanningsløpet som barnehagelærer eller videreutdanning, gjennom praksis og erfaring som barnehagelærer, eller en kombinasjon av disse. Vi ser også dette i lys av den kunnskapen vi har tilegnet oss gjennom vårt utdanningsløp. Vi undersøker også deres opplevelser om hvilke barn som trenger tilrettelegging og hvilke barn som de opplever er lettere å oppdage.

Vi har valgt å formulere problemstillingen på en slik måte at det fenomenologiske perspektivet blir synlig. Dette har vi gjort ved å bruke formuleringen “Hvilke opplevelser har

...”. Vi valgte også å ta inn begrepet tilrettelegging i problemstillingen da vi ønsket å undersøke det temaet også. Ikke bare om barns utvikling generelt, men hvilken kunnskap de opplever å ha om de barna som kanskje har et annet utviklingsløp, og trenger ekstra tilrettelegging for å oppnå god nok utvikling og læring. Vi har gjort et valg om å ikke fokusere på diagnoser i denne oppgaven fordi vi tenker at barn må få den hjelpen og tilretteleggingen de treng uavhengig av hvilke diagnoser de har eller ikke har. Ved å lære om barns utvikling lærer man om hva som er “normal” utvikling og da har man også mulighet til å oppdage de barna som ikke sammenfaller med denne normalen. “Spørsmål om normalitet og diagnose er kontroversielt.” (Moe og Valseth, 2020, s. 369). Det er viktig å ikke glemme at alle barn er unike og har ulikt utviklingsløp og at normalen omfatter store marginer. Vi må ha et bredt normalbegrep, men man må også gjøre tiltak og hjelpe der det er nødvendig.

1.3 Avgrensning av oppgaven

Det er viktig å foreta seg avgrensninger for å i det hele tatt klare å forske på noe, siden helheten er så sammensatt at en aldri vil klare å fange hele bildet (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 44). Desto flere avgrensninger en fortar seg, desto større blir spriket mellom forskningen og virkeligheten i sin helhet. Det er uansett nødvendig å foreta seg avgrensninger på både hvem man velger å intervju, og hva man velger å spørre dem om. Gjennom å vise tydelig hvilke avgrensninger en har gjort så kan andre bygge videre på forskningen for å fylle inn de delene en ikke har valgt å fokusere på og kan dermed skape et mer helhetlig bilde (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 44).

Vi har måttet gjøre oss noen innsnevring på grunn av at barns utvikling er et meget stort tema, som det ikke lar seg gjøre, å skrive alt om i en bacheloroppgave. På bakgrunn av dette så valgte vi oss ut noen av de temaene vi opplever som mest relevante for oppgaven vår. Disse valgte vi på grunnlag av at vi synes dette er viktig temaer. Gjennom barnehagelærer studiet vårt så har vi også lest mye pensum og opplever at også teorien mener at disse temaene er viktige å tenke på inn i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Så å si alle de temaene vi har valgt står det også om i rammeplanen, som er en forskrift en skal følge som barnehagelærer. Med dette i bakhodet valgte vi oss ut temaene samspill, ulike syn på barns utvikling, motoriske utvikling, språkutvikling, ekstra hjelp i barnehagen, spesialpedagogikk, forebyggende arbeid, barns lek, trygge voksne og foreldresamarbeid.

Vi valgte oss også ut innholdet i teoridelen som vi på forhånd trodde kom til å bli relevant med tanke på informasjonen vi innhentet etter intervjuene. Vi har som tidligere nevnt i oppgaven valgt å ikke fokusere så mye på diagnoser i tilretteleggingsaspektet, selv om det er et viktig tema. Vi har sett gjennom våre praksiser at det er mange barn som ikke har diagnoser som trenger tilrettelegging av ulike grunner. Vi tenker også at det kan være hvem som helst som trenger tilrettelegging, og dermed ikke velger å fokusere på dette. Ved å se i barnehageloven ser vi at barnehagen skal i samarbeid med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (Barnehageloven, 2005, §1). For å fremme allsidig utvikling, kan det være noen barn som har behov for at det blir tilrettelagt i barnehagen.

1.4 Oppbygging av oppgaven

Denne bacheloroppgaven er delt inn i seks kapitler. I dette første kapitlet (1.0 Innledning) står det informasjon om hvorfor vi valgte det temaet som vi har valgt, det står også noe om hvorfor vi har valgt den gitte problemstillingen. I det andre kapitlet (2.0 Teoretisk tilnærming) så skriver vi om hva teorien og rammeplan for barnehagen sier om dette temaet. I det tredje kapitlet (3.0 Metode) legger vi fram informasjon om metoden vi har valgt og hvorfor vi har valgt denne metoden, samt kritikk til denne metoden. I kapittel fire (4.0 Analyse) ser vi på intervjuene vi har gjort og informasjonen vi fikk av våre informanter i løpet av forskningsprosessen. Videre så drøfter vi funnene våre etter endt forskningsprosess I kapittel fem (5.0 drøfting). I kapittel seks (6.0 avslutning/konklusjon) så tar vi for oss konklusjonen av datainnsamlingen, og hva vi eventuelt kunne gjort annerledes. Helt til slutt i oppgaven kommer litteraturlista. I tillegg vil det bli lagt ved informasjonsskrivet (vedlegg 1) som vi sendte til barnehagene i forkant av intervjuet og intervjuguiden (vedlegg 2) som inneholder alle spørsmålene vi stilte til informantene våre.

2.0 Teoretisk tilnærming

2.1 Innledning

I dette kapitlet tar vi for oss relevant teori som vi kan utnytte i analyse- og drøftingskapitlet. Vi starter med å skrive hva rammeplanen sier tilrettelegging da tilrettelegging er en viktig del av oppgaven. Videre skriver vi litt om fenomenologi fordi vi har valgt å bruke en fenomenologisk tilnærming i vår problemstilling. Vi skriver litt om barns utvikling da vi mener at det er relevant å ha kunnskap om med tanke på spesialpedagogisk hjelp, men også i det alminnelige pedagogiske arbeidet og i tilrettelegging. Vi går litt mer spesifikt inn på ulike temaer innenfor barns utvikling som språkutvikling og motorisk utvikling da vi hadde en forventning om at dette var temaer som skulle bli tatt opp i intervjuene. Vi skrev litt om samspill da vi mener at samspill er viktig med tanke på barns utvikling. Vi skrev også litt om ulike syn på barns utvikling som ved å vise til to modeller som forklarer barns utvikling. Vi har skrev en del om ekstra hjelp i barnehagen, som både omhandler spesialpedagogisk hjelp, forebyggende arbeid, barns lek og trygge voksne. Vi ser på underkapitlet som omhandler ekstra hjelp i barnehagen i sammenheng med hvordan vi forstår tilretteleggingsbegrepet, da det er barnehagelærernes opplevelse om egen kunnskap om barn som trenger tilrettelegging vi ønsker å undersøke. Vi valgte også å skrive om foreldresamarbeid da vi mener det er viktig å ha et godt samarbeid med alle foreldre, men spesielt de foreldrene som har barn som trenger tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp.

2.2 Rammeplanen

Ifølge rammeplanen skal barnehagen tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger. Dette gjelder også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Sosiale, pedagogiske og/eller fysisk tilrettelegging er nødvendig for noen barn for at de skal få et inkluderende og likeverdig tilbud. Barnehagen har et ansvar at slik tilrettelegging skjer tidlig. Tilretteleggingen skal bli vurdert underveis og justeres etter barnas behov og utvikling (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 40).

Tilrettelegging for sosial deltakelse handler om inkludering i barnehagen. Innholdet i barnehagen må formidles på en slik måte at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Leken er den viktigste sosialiseringarenaen. Tidlig innsats kan for noen barn innebære at personalet arbeider målrettet og systematisk med å inkludere barnet i meningsfulle fellesskap (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 40).

Finnes det en grunn til å tro at det allmennpedagogiske tilbudet ikke dekker barnets behov skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp. Barn som får spesialpedagogisk hjelp, skal inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 40).

2.3 Fenomenologi

For at forskningen skal ha en fenomenologisk tilnærming må vi tillegge de meningsbærendeelementene. Målet med en slik tilnærming er å beskrive hendelser og handlinger slik de oppleves av individet. På denne måten kan man avdekke menneskers livsverden. I forskning med fenomenologiske holdninger handler det om hvordan mennesker oppfatter verden rundt seg, og hvordan de reporterer dette til forskeren (Løkken & Søbstad, 1999, s. 25).

Fenomenologi kan ses på som to ulike fenomener, både en filosofi som stammer fra filosofen Edmund Husserl. Det er også et forskningsdesign innenfor den kvalitative metoden. Innenfor dette designet så er ordet mening tillagt mye vekt. Det er individets mening en prøver å finne i den fenomenologiske tilnærmingen. Det kan også sies at et fenomen, eller ytring kan være ilagt ulike meninger i ulike sammenhenger (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.99).

2.4 Barns utvikling

Når en skal finne ut om barns utvikling, er det naturlig å se på utviklingspsykologi som retter sin oppmerksomhet mot endringer i måten barn og unge tenker, føler eller opplever gjennom oppveksten. Vi kan si at utviklingspsykologi, der barnet er i fokus, handler om å gjøre greie for de endringsprosessene barnet går gjennom. Barn utvikler seg og lærer å håndtere mer sammensatte nivå med hensyn til bevegelse, tenking, følelser og samspill med personer, men også i forhold til objekter i omgivelsene (Askland & Sataøen, 2016, s. 12-13). Omgivelsen barnet befinner seg i er viktig for hvordan barnet lærer og utvikler seg. Barnet kan tilpasse seg miljøet de er i med å tilpasse seg selv eller påvirke miljøet de er i. Noen barn opplever store belastninger i miljøet de er i. Er slike belastninger for store og vedvarende, blir barns utvikling og modning hemmet (Killén, 2015, s 79). Vi skriver i dette kapittelet om samspill fordi barn er avhengig av gode samspill for å fremme god utvikling. Vi har valgt å skrive om to modeller på hvordan en kan forstå barns utvikling. Vi har også valgt å ta for oss noen spesifikke temaer innenfor barns utvikling, språkutvikling og motorisk utvikling.

2.4.1 Samspill

Spedbarnsalderen er den perioden i livet der barnet er mest avhengig av andre mennesker for å få dekket sine grunnleggende behov. "Spedbarnets velvære og utvikling er avhengig av at det har omsorgspersoner som engasjerer seg i det, og som er i stand til å gi fysisk og følelsesmessig omsorg, næring og beskyttelse." (Sjøvik, 2020, s. 127). I nyere utviklingspsykologi blir det lagt vekt på nyfødte barn allerede ved fødselen er utrustet med adferdsmønstre som letter samspillet med voksne. Barn utvikler sin medfødte evne til å kommunisere når de voksne er engasjerte, prøver å forstå og går aktivt inn i samspillet med barnet. Hvis de voksne ikke tolker barnets signaler, eller tolker dem feil blir barnets evne til å gå inn i samspillene redusert. Mens når de voksne er gode til å tolke små barns behov blir det lagt et godt grunnlag for utviklingen av gode sirkler av samspill. Barnet blir fra første stund påvirket av miljøet omkring. Vi kan si at det første grunnlaget for barns utvikling er samspillet med andre mennesker (Askland & Sataøen, 2016, s. 38).

Hvert nyfødt barn er unikt i den forstand at de har eget temperament og engasjement. Barnets potensial for videre utvikling er avhengig av hvordan miljøet rundt klarer å gi støtte. Utviklingen skapes i og gjennom de samspillene som barnet tar del i. "Den måten barnet blir møtt på, tatt vare på, stelt med, snakket med, sett på, lagt ned i sengen på, gitt mat på osv., er materiale barnet bruker for gradvis bygge opp bilde av deg selv og seg selv i verden." (Askland & Sataøen, 2016, s. 47). Måten vi kommuniserer med barnet og måten vi er på i møte med barnet er en veldig viktig faktor i barns utvikling.

Vi har valgt å skrive om samspill fordi barn er avhengig av fellesskap for å fremme sin egen utvikling. I rammeplanen for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 8) står det blant annet at barnehagen skal bidra for at barn i fellesskap med andre skal utvikle et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner. Det står også at barn skal oppleve empati for å videreutvikle egen empati og evne til tilgivelse.

2.4.2 Syn på barns utvikling

Det har vært vanlig i utviklingspsykologien å gjøre greie for barns utvikling ved at man tar for seg område etter område som det kognitive, det emosjonelle, det fysiske, det motoriske og det sosiale osv. Disse har ofte blitt behandlet separat og isolert fra hverandre. Man har ikke vært så opptatt av å se på sammenhengen og helheten. I tillegg har det ofte blitt brukt en trapp eller stige som et bilde for å gjøre greie for barns utvikling i enkelt området, der barnet

begynner nederst og flytter steg for steg oppover til toppen som sies å være den voksne, modne personligheten. Trinnene har en bestemt rekkefølge som er bestemt av modningsprosesser i individet og av samspillet mellom individet og miljøet (Askland & Sataøen, 2016, s. 22).

I nyere utviklingspsykologi blir det hevdet at vi mister helheten hvis vi deler opp utviklingen i ulike utviklingsområder. Vi må fange opp barns utvikling i en helhet som er langt mer enn å se på summen av de ulike delene. For å få frem dette poenget kan man i stedet for bruk av stige som utviklingsmodell, heller velge edderkoppnett. Der kan vi se at områdene vevd inn i hverandre i kompliserte nett (Askland & Sataøen, 2016, s. 22).

Vi tenker måten man jobber med å legge til rette for barn, for å fremme god utvikling blir påvirket av hvilket syn på barns utvikling en har. Derfor har vi skrevet litt om ulike modeller om barns utvikling. For å forstå helheten av barns utvikling må vi forstå at de ulike områdene går inn i hverandre.

2.4.3 Motorisk utvikling

I barnehagen skal det legges til rette for at barn opplever bevegelsesglede. Ifølge rammeplanen skal barn inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Gjennom arbeid med kropp og bevegelse skal barnehagen bidra til blant annet videre utvikling av motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.49).

Utvikling av motoriske ferdigheter er viktig for barn. Når barnet er mellom 1 og 2 år utvikles motorikken svært raskt og de lærer seg mange nye bevegelser. De utvikler seg fra å ha en ustø gange til famlende løping, de hopper, klatrer og begynner å vise interesse for ulike redskaper som for eksempel trehjulssykkel. Vi kan se på utviklingen av motoriske ferdigheter som en kontinuerlig prosess nært knyttet til barns utvikling av sanseapparatet, hvor de må forholde seg til nye bevegelsesproblem som de må finne løsninger på. Vanligvis skjer utviklingen etter faste prinsipper i en viss rekkefølge (Hagen & Lysklett, 2017, s. 148).

For små barn har store flater en innvirkning på dem. De opplever en trang til å bevege seg og dette skjer helt fra de så vidt har lært seg å gå. De får en trang til å bevege seg så mye de klarer. Uteleken kan være med på å gi barn mye allsidig bevegelse, som er viktig for den

motoriske utviklingen. Når barn får vært mye ute oppleves ofte gleden av å komme inn som veldig stor. Det er mye å finne på ute og leken blir spennende. Det oppstår sjeldnere konfliktsituasjoner (Hagen & Lysklett, 2017, s. 146).

Vi opplever at motorisk utvikling er noe som de norske barnehagene er opptatt av, og at norske barnehager er flinke til å være mye ute i naturen. Med å være ute i naturen får barn møte ulent terreng som kan virke positivt inn på barns utvikling av motoriske ferdigheter. Vi har derfor valgt å skrive litt om motorisk utvikling siden vi opplever dette som viktig i den norske barnehagekulturen.

2.4.4 Språkutvikling

Hos barn er utviklingen av språk ulik, noen utvikler seg etter det som regnes som “normalt”, mens andre utvikler seg utenfor normalbegrepet. Dette kan være for eksempel at barn utvikler seg sent eller at dette er andre mer vedvarende vansker (Høigård, 2015, s. 219). Dette kan kreve tilrettelegging, i form av for eksempel språkgrupper, der man har leker med barna som stimulerer språket deres gjennom ulike aktiviteter de synes er gøy. Vi har et skille mellom tale og språkvansker, der talevansker går på selve talen. Det handler ofte om uttale, eller flyten i stemmen, som for eksempel stamming. Språkvansker går mer på innholdet i språket, som at barnet ikke forstår innholdet i språket, eller at barnet sliter med å konstruere språk som har mening for omverdenen (Høigård, 2015, s. 219).

Språk og talevansker kan til tider være vanskelig å oppdage, samtidig som det ikke er noe tydelig grense på når et barn har forsinket utvikling, eller om barnet har et avvik i språkutviklingen sin (Høigård, 2015, s. 225). Også mange av barna som har forsinket utvikling vil ligge innenfor normalområdet når de begynner på skolen. Flere barn som har avvik i sin språkutvikling, vil trenge spesialpedagogisk hjelp. Dette har de også rett på om de måtte trenge det ifølge § 19 a i barnehageloven (barnehageloven, 2005, § 19 a). De yrkesgruppene som jobber med barn skal være observant på barnets utvikling, for å kunne oppdage avvik i utviklingen (Høigård, 2015, s. 226).

Vi har valgt å ta med språkutvikling inn i oppgaven fordi språket er en viktig del av barns utvikling, og det er mange barn som trenger tilrettelegging innenfor språk, dette er noe vi har sett i barnehagene vi har vært i. Men dette er også noe som vi har lært gjennom vårt utdanningsløp. Rammeplanen sier også at alle barn skal gjennom barnehagen få god språkstimulering, barnehagen skal også jobbe for at alle barn er med i aktiviteter som

fremmer god kommunikasjon (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 23). Barns språkutvikling er også relevant i denne oppgaven fordi hele vårt samfunn er fullt med språk, gjennom bøker, blader, mennesker som snakker med hverandre, eller med en selv, en er helt avhengig av å ha en viss språklig forståelse for å komme seg rundt i verden. Høigård sier at språket er den viktigste kunnskapen vi tilegner oss og at gjennom språket så blir vi kjent med oss selv og verden (Høigård, 2015, s. 17).

2.5 Ekstra hjelp i barnehagen

Vi har valgt å skrive om ekstra hjelp i barnehagen som tar for seg spesialpedagogikk, men også det allmenpedagogiske som omhandler forebyggende arbeid og tilrettelegging. Vi har også valgt å skrive litt om barns lek og trygge voksne da vi tenker at det er viktig med tanke på at barn skal trives i barnehagen og få den hjelpen de trenger. Barnehagen er en arena for omsorg, lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter. Barnehagen skal også være en slik arena for barn med særskilte behov. Barnehagen skal være en oppvekst- og læringsarena tilpasset alle barn. Det er derfor viktig at mangfold, og felleskap blir sett på som ressurs, og at inkludering er et overordnet prinsipp for virksomheten (Sjøvik, 2020, s. 38).

2.5.1 Spesialpedagogikk

Ifølge barnehageloven har alle barn i opplæringspliktig alder som har særlig behov for spesialpedagogisk hjelp, rett til slik hjelp. De har rett på denne hjelpen uavhengig om de går i barnehage eller ikke. Formålet er å gi tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring. Denne hjelpen innebærer tilbud om foreldrerådgiving. Formålet er å gi tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring, i for eksempel språklige og sosiale ferdigheter. (Barnehageloven, 2005, § 19a). Ofte når hjelpeapparatet rundt barn med spesielle behov foreslår tiltak er det snakk om trening. Denne treningen går ut på at barnet øver seg på ferdigheter eller funksjoner som det mangler eller mestrer dårlig. Det dukker opp treningsprogrammer som viser til gode resultater. Slike treningsprogrammer er ofte rettet mot bevegelse. Disse programmene kan ha mye bra, men vi må likevel ikke glemme at det er barn vi har med å gjøre (Frøyland, 2017, s. 196).

Når barnehageloven er under kunnskapsdepartementet, er det lett for at man tenker på opplæring rettet mot en fremtidig skolegang. Man har kanskje fokus på ulike ferdigheter som skal trenes opp, som språk, motorikk og sosial utvikling. Det blir kanskje laget en

opplæringsplan som inneholder hovedmål, delmål, arbeidsmåter, organisering og evaluering. Halvårsrapporter som beskriver måloppnåelse, arbeidsmåter og materiell. Man kan tenke seg at spesialpedagogen skal trene barnet i de ferdighetene som er satt som mål i sine timer. De blir fordelt antall timer utover uken for at barnet skal ha et tilbud hver dag. Skjer dette mister spesialpedagogen helheten og ser ikke hvilke muligheter som oppstår i det daglige eller hvordan barnet har det i løpet av dagen. Men en slik tenking blir ofte leken satt til side. Leken blir kanskje brukt som metode, men den bærer preg av å være voksenstyrt. En slik lek kommer ikke fra barnet selv, men blir pådyttet. Den naturlige leken har ingen funksjon i seg selv, barn leker for å leke, men den voksenstyrte leken har ofte et mål og blir brukt til noe (Frøyland, 2017, s197-198).

I rammeplanen står det at leken skal ha en sentral plass i barnehagen. Vi skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Rammeplanens sier også noe om at lek er sentralt i forhold til barns utvikling og læring og sosial og språklig samhandling. Likevel må vi ikke glemme å anerkjenne lekens egenverdi (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 20). Barn legger ikke noe i leken, de leker fordi det er morsomt. Vi som voksne må ikke trenge oss på, og utøve makt gjennom deltakelse i lek, men vi kan støtte barna i leken der vi ser det er nødvendig (Frøyland, 2017, s.197).

Å synliggjøre forskjeller og likheter mellom alminnelig pedagogisk virksomhet og spesialpedagogikk kan være vanskelig. Målet med god pedagogikk er å prøve å dekke barns individuelle behov. For å få et likeverdig barnehagetilbud av god kvalitet kreves det individuell tilrettelegging av innholdet. Også barn med funksjonsnedsettelse trenger den alminnelige barnehagepedagogikken som den gode barnehagen bygger på. De har også rett på spesialpedagogikk som tar utgangspunkt i det enkelte barnets særskilte behov. Det kreves ikke en medisinsk diagnose for å få retten til spesialpedagogikk, denne vurderingen bruker skjønnsutøvelse som utgangspunkt (Groven 2013, hentet fra Mørland, 2020, s.82). Søknad om spesialpedagogisk hjelp må skje skriftlig med bakgrunn i en sakkyndig tilrådning, med Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) som sakkyndig innsats (opplæringslova §5) (Mørland, 2020, s.82).

Når det er snakk om barn som treng ekstra hjelp i barnehagen, er det ofte aktuelt å tilby spesialpedagogisk hjelp. Vi har derfor valgt å skrive litt om spesialpedagogikk i denne sammenhengen for å se på de ulike måtene barn kan få den ekstra hjelpen de trenger. Noen

ganger er det nødvendig å få inn andre instanser som har annen nødvendig og viktig kunnskap enn det barnehagelæreren kan tilby.

2.5.2 Forebyggende arbeid

Barnehagen er en viktig arena for forebyggende arbeid. Vår forståelse av tilrettelegging minner i stor grad om det teorien kaller for forebyggende arbeid. Når vi snakker om tilrettelegging kan det derfor være aktuelt å knytte disse begrepene opp mot hverandre, og se de i en sammenheng.

I barnehageloven sier et punkt at barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller (barnehageloven, 2005, §2). Barnehagen blir ansett som en viktig brikke i barnevernets forebyggende arbeid. Barnehagen kan være avgjørende for noen barn som har eller er i risiko for å utvikle psykososiale vansker, om de fortsatt kan få bo hjemme. Barn med ulike funksjons- og lærevansker og barn i vanskelige livssituasjoner er avhengig av å få tidlig og riktig hjelp, før vanskene forverres til unødige store. Mangelfull hjelp kan utløse og forsterke psykososiale vansker hos barn (Sjøvik, 2020, s. 53).

Noen barn trenger et spesielt tilrettelagt tilbud, det kan gjelde sosiale, pedagogiske og/eller fysiske forhold i barnehagen. Viktige samarbeidspartnere for barnehagen er foreldre og eventuelle støtteapparat rundt barnet. Barn kommer i barnehagen med erfaringer med nære personer og med lek og andre aktiviteter. Disse erfaringene har stor betydning for hvordan de finner seg til rette i barnehagen. De barna som er utsatt for omsorgssvikt kommer ofte inn i negative sirkler, der negative erfaringer kan føre til nye negative erfaringer (Sjøvik, 2020, 53-54).

Barn med ulike diagnoser eller syndrom som ADHD, Tourettes syndrom, eller andre adferdsproblemer kan ofte bli stemplet som vanskelige barn. Forebyggende arbeid handler i stor grad av å legge til rette for disse barna, som skjer ved å gi barna positive opplevelser i lek og samvær med andre barn. Noe av det viktigste er kanskje at de får oppleve en tett og positiv relasjon til en voksen som gir dem erfaringer med å bli verdsatt og akseptert. Noen barn opplever barndommen sin som vanskelig og konfliktfylt. Disse barna står i fare for sosiale og følelsesmessigfeilutvikling. I slike situasjoner har barnehagen et ansvar å tilrettelegge for forebyggende og kompensierende tiltak, slik at denne feilutviklingen ikke skjer. Ofte i det

forebyggende arbeidet, er tverrfaglig og tverretatlig samarbeid nødvendig (Sjøvik, 2020, s. 54).

2.5.3 Barns lek

I barnehagelærer utdannelsen lærer man om lek som en metode til læring, men ikke minst om lek med en egenverdi. "Leken er en verdifull opplevelse, den er en del av barns væremåte og den gir hvile og avslapping." (Frøyland, 2017, s. 198). Tidligere har det eksistert en todelt tenkning hvor man adskiller lek og læring. I leken lærer barna uten at de vet det. De er i leken og den er en måte for barna å være på, og leve på. De leker spontant som en del av deres livsform, de lærer ofte mens de leker. For barn opptrer lek og læring i en helhet (Wolf, 2015, s.19). Det finnes barn som ikke leker, det kan skyldes ulike årsaker som hjerneskader, psykisk utviklingshemninger eller følelsesmessige vansker. Noen barn kommer til verden med en skade som fører til sykehusopphold. De gjennomgår behandlinger som kan påføre smerte. Dette er vondt for foreldre og de blir bekymret og redde. For å få god lek med barnet sitt er det en fordel at foreldrene er trygge og glade (Frøyland, 2017, s. 200).

Leken har nå en viktig og sentral plass i barnehagen.. Tidligere har ikke leken hatt en sentral plass i styringsdokumentene, dette var ikke før det ble snakk om en ny rammeplan i 2013 at leken som kom med som et viktig punkt (Bae, 2018, s.71). Barn lærer gjennom lek, og opplever samspill og felleskap gjennom lek. Vi skriver derfor om lek fordi leken er såpass viktig med tanke på barns utvikling. Vi tenker også at leken er viktig med tanke på barns trivsel i barnehagen.

2.5.4 Trygge voksne

For at barn skal være trygge i barnehagen er det viktig at de har en eller flere voksne de kan stole på og som gir barna følelse av å bli sett. Dette er desto viktigere jo mindre barna er. Spesialpedagoger er ofte bare innom i barnehager noen timer i uken, og kan derfor ikke bli en primærkontakt for barn. Likevel sitter spesialpedagogen inne med en kompetanse som går ut over vanlig barnehagelærerutdanning som barnehagene har bruk for. Primærkontakten til det barnet som treng spesialpedagogisk hjelp har mulighet til å se barnet gjennom hele dagen. De får veiledning og hjelp til hva det skal gjøre med tanke på det beste for barnet og hvorfor (Frøyland, 2017, s. 208).

2.6 Foreldresamarbeid

Vi har valgt å generalisere når vi bruker begrepet foreldre. Når vi bruker begrepet tar vi for oss de primære omsorgsgiverne til barnet, om det er mor og far eller andre som av ulike grunner har omsorgen for barnet.

For barnehagen er det foreldrene som er de viktigste samarbeidspartnerne. I barnehagen er man i daglig dialog med foreldre. De uformelle dialogene i hverdagen er med på å skape en god relasjon mellom barnehagen og hjemmet (Glaser, 2018, s.143). Rammeplanen sier at foreldre og barnehagen deler på ansvaret for barns trivsel og utvikling. De skal også jobbe sammen for barnets beste (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29). Men dette samarbeidet kan i noen tilfeller bli vanskelig, spesielt dersom det er uenighet i hva som er barnets beste. Det kan dermed oppstå konflikter mellom foreldre og barnehage på bakgrunn av dette.

Foreldresamarbeid er særlig viktig med foreldre som har barn som trenger særskilt hjelp og støtte. Disse foreldrene har store belastninger og de skal ofte forholde seg til mange forskjellige instanser. Det kan også hende at de ulike instansene gir ulike råd og forslag for hva de bør gjøre og hva som feiler barnet deres. En viktig oppgave for barnehagen er å trygge foreldrene og få dem til å stole på og tro at barnet har det godt i barnehagen og at oppgaven til foreldrene først og fremst er å være mor og far (Frøyland, 2017, s. 209).

Når et barn med vansker begynner i barnehagen, kan foreldre fortsatt være usikker på sitt barn og fortsatt ha mye de må finne ut av. Foreldre kan føle seg frustrerte og forvirret og trenger derfor noen som kan hjelpe, som hører og prøver å forstå hvordan akkurat de har det. Barnehagen må lytte og være åpne for hva foreldrene ønsker, og lage opplegg rundt barnet ut fra det, selv om en kanskje ser andre områder en kunne hatt fokus på. Det er litt annerledes der barnet allerede har fått en diagnose. I det tilfellet vil både barnehagen og foreldrene få veiledning fra hjelpeapparatet utenfor, og sammen blir man enige om opplegget. Det er viktig at vi prøver å se foreldrene og prøve å forstå dem, ikke bare høre om alt de bør gjøre i forhold til barnet sitt. Vi må forstå hverandre og være i dialog. For at foreldre skal leke med barna sine må vi ikke tvinge dem, men de må få et eget driv og lyst til å gjøre det (Frøyland, 2017, s. 210-2012).

Barn med funksjonsnedsettelse som er oppdaget før barnet begynner i barnehagen har som regel et etablert nettverk av hjelpeinstanser. Barnehagelæreren blir også en av flere fagpersoner som familien må forholde seg til. Andre ganger kan et barn ha behov for ekstra hjelp som blir oppdaget når barnet går i barnehagen. I slike situasjoner kan foreldre være

usikre på hvor de skal henvende seg for å få den hjelpen de trenger, om det er snakk om spesialpedagogisk, medisinsk, økonomisk eller annen hjelp (Mørland, 2020, s. 96).

Som tidligere skrevet i oppgaven så er foreldre de viktigste samarbeidspartnere, det er også derfor vi har valgt å skrive om foreldresamarbeid, siden vi opplever dette som viktig. Det å ha et godt forhold mellom barnehage og foreldre er viktig for å gi barnet en så god utvikling som mulig, men også for å arbeide sammen mot barnets beste. Formålsparagrafen i barnehageloven sier at barnehagen skal samarbeide med hjemmet (Barnehageloven, 2005, §1).

3.0 Metode

3.1 Innledning

Ordet metode kommer fra det greske ordet *methodos* og betyr et veivalg som fører til et mål (Kvale, S. 1997, s. 20). I dette kapittelet skal vi skrive om metoden eller veien vi har valgt. Hvorfor vi har valgt akkurat denne metoden. Vi skal også skrive om forarbeidet til intervjuet, hvordan vi gjennomførte intervjuene og etterarbeidet. Vi skriver også litt kritikk om metoden vi har valgt, da det alltid vil være fordeler og ulemper med de ulike metodene man kan velge mellom i et slikt arbeid.

3.2 Valg av metode

Vi har i denne oppgaven valgt en kvalitativ strategi. Vi valgte å bruke kvalitativt intervju fordi vi ville gå dypere inn på tematikken og kunne spørre mer utfyllende spørsmål enn det vi for eksempel kunne spurt om i et spørreskjema. Vi ønsket også å fokusere på meningene/følelsene til informantene og dette kan være vanskelig å innhente gjennom spørreundersøkelse, eller andre liknende metoder.

Vi har valgt å analysere intervjuene fenomenologisk, da vi ønsker å undersøke barnehagelærernes opplevelser om egen kunnskap om temaet. En årsak til at vi valgte en slik tilnærming er at det kan være utfordrende å velge en metode der man undersøker hvilken kunnskap barnehagelærerne faktisk har. Da måtte man for eksempel bruke observasjon som metode. Dette hadde blitt et mye mer tidkrevende arbeid der man må innhente samtykke fra

foreldre før en kunne ha gjennomført observasjonene. Vi tror også dette hadde vært utfordrerne med tanke på dagens situasjon med covid-19 og reglene rundt dette.

3.3 Kvalitative metoder

Innenfor Samfunnsvitenskapen er det normalt å skille mellom de kvalitative og de kvantitative datainnsamlingsmetodene. Innenfor de kvantitative metodene får man svar i tall og statistikk, gjerne gjennom spørreundersøkelser. Gjennom de kvalitative metodene får vi svar i ord og tekster (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 41). Disse to gir ulike typer svar, men kan i mange sammenhenger virke utfyllende for hverandre. De to typene blir også ofte sett på som to motsetninger, men ifølge Postholm & Jacobsen så er ikke dette tilfellet. Man kan ofte ha spørreskjema med åpne spørsmål og intervju med ja eller nei spørsmål, noe som bli en blanding av metodene (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 42).

Ifølge Postholm & Jacobsen så kan ikke kunnskap i utgangspunktet ikke sees tydelig i kvantitative metoder, siden dette er noe som er nærmest umulig å få ned bare gjennom tall og statistikk uten bruk av faglig skjønn. Derfor kan vi ikke i med tanke på vår problemstilling, bruke kvantitative metoder, siden vi ser etter individenes opplevelser av kunnskap de selv besitter. Virkeligheten er også så sammensatt an en aldri vil klare å få alt i sin helhet inn i en forskning (Searle, 1995, sitert i Postholm & Jacobsen, 2011, s. 44).

3.4 Intervju som metode

Intervju er den mest brukte metoden for å innhente kvalitativ data på, og har fått en viktig plass i den samfunnsviteskaplige forskningen. Et kvalitativt intervju er en utveksling av tanker og synspunkter som oppstår gjennom samtale mellom to eller flere personer som er opptatt av et tema. Intervju er et sted der kunnskap blir produsert og utvekslet (Kvale, S. 1997, s. 17).

Det finnes flere ulike måter å ha intervju på. Dette tilpasses ofte etter hvilken type informasjon en ønsker å få ut av intervjuet (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.78). I vårt tilfelle så bruker vi den formen som heter strukturert intervju. Dette er en intervjutype der en har forhåndslagde spørsmål i en satt rekkefølge, gjennom denne typen standardisering så får vi svar vi kan sammenligne. Analysene blir da også mindre tidkrevende siden man kan se på hva hver enkelt informant har svart på hvert enkelt spørsmål som ble stilt under intervjuene

(Christoffersen & Johannessen, 2012, s.78-79). Vi valgte denne måten å intervju på også på grunnlag av at vi da hadde mulighet til å kunne stille oppfølgingsspørsmål, dersom noe var uklart. Da kunne også informantene stille oss spørsmål dersom de synes spørsmålene våre var uklare.

Vi valgte å gjennomføre intervjuene en til en, dette både på grunn av dagens forhold, med tanke på covid-19. Men også med tanke på at om det sitter to intervjuholdere kan det bli litt overveldende for informantene (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.81). Dette også fordi vi har intervjuet mennesker ifra et fenomenologisk perspektiv, og er derfor interessert i hva de mener og hva de føler om dette temaet, noe som kan bli sårbart for enkelte og dermed kan være vanskelig å snakke om dersom man føler seg i undertall (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.81).

3.5 Forarbeid til intervju

I arbeidet før intervjuene lagde vi en intervjuguide (Vedlegg 2) med de spørsmålene vi ønsket å stille. Vi fikk veiledning på dette, og fikk til slutt 10 spørsmål. De fire første spørsmålene var mer generelle og handlet om hvor lenge de har jobbet, og hvorfor de ville bli barnehagelærer osv. Disse spørsmålene ble laget for å skape en god relasjon mellom de to partene i intervjuet (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.80). De seks neste spørsmålene handlet om informantenes opplevelser av egen kunnskap om tilrettelegging. Vi tenkte i utgangspunktet å stille åpne spørsmål, noen av spørsmålene var lukket, men til disse hadde vi oppfølgingsspørsmål slik at de kunne utdype svarene sine. Vi valgte å ikke spørre om hvilke opplevelser om egen kunnskap om tilrettelegging de har direkte, fordi det kan være et følsomt spørsmål. Et slikt spørsmål går ut på om de selv føler de er god nok i sin egen jobb noe som kan være vanskelig å svare på da de fleste har enkelte ting de er usikre på.

I startfasen i dette arbeidet ville vi intervju barnehagepersonell, det vil si at vi ville intervju forskjellige ansatte i barnehagen med ulike utdanninger og stillinger. Vi fant derimot ut at det ble for mange variabler, noe som ville gjort det mye vanskeligere å sammenligne og analysere svarene vi fikk. Derfor valgte vi heller å intervju barnehagelærere.

Barnehagelæreren kan ha ulike roller i barnehagen. Noen er pedagogisk leder på en avdeling/base. Andre er som en ekstra pedagog på avdelingen i tillegg til den pedagogiske lederen. Barnehagelærere kan også være styrer da en er kvalifisert til det gjennom barnehagelærer utdannelsen, men da er det ofte ønske om videre utdanning innen ledelse.

Ved å intervju de med denne utdanningen får vi innblikk i opplevelsene til de som har gått foran oss, våre egne forbilder. Vi fant ut at dette var en spennende vinkling å ha, siden vi får et innblikk i opplevelsene til de som har det yrket som vi utdanner oss til.

Vi skaffet informanter med å kontakte barnehager og sendte ut et informasjonsskriv (vedlegg 1). Dette informasjonsskrivet gav informasjon om hvordan intervjuet skulle foregå, det ga også informasjon om problemstilling og personvern. Vi informerte også om at de kunne velge selv hvor de ønsket å ha intervjuet. Ofte kan det være lurt og gi intervjuobjektet denne makten over intervjusituasjonen, spesielt dersom vi i intervjuet skal stille noen spørsmål som kan være vanskelige for noen å svare på, eller som kan være sensitive. Dermed kan også intervjuobjektet velge et sted der de føler seg trygge (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.82). Vi fikk svar fra tre barnehager som ville være med. Vi skaffet til sammen fire informanter, to informanter hver, og avtalte tid og sted med dem. Vi var heldige da vi fikk veldig ulike informanter, der noen hadde videreutdanning, og noen ikke, noen hadde jobbet lenge og andre var nyutdannet. Fellesnevneren var at de alle hadde barnehagelærer utdanning, eller det som tidligere ble kalt førskolelærerutdanning.

Inn i vår forskning så er det ikke mulig å generalisere siden vi har et for lite forskningsgrunnlag. Man kan bare generaliser noe dersom man har et vidt forskningsgrunnlag og et tydelig flertall har svart det samme, først da kan det "allmenngjøres".

3.6 Gjennomføring av intervju

Vi intervjuet informantene en og en. Før vi satte i gang selve intervjuet spurte vi informantene muntlig om de ønsket å svare. Vi gjorde det på denne måten fordi om vi skulle hatt skriftlig samtykke ville det være utfordrende med tanke på strenge krav om personvern. Disse intervjuene er anonyme, og vi er opptatt av å opprettholde denne anonymiteten.

Vi gjennomførte to intervjuer hver, der tre av dem var ansikt til ansikt. To av disse var i barnehagen og et var hjemme hos informanten. Det siste intervjuet skjedde via nett på videosamtale, vi noterte oss svarene som ble gitt i løpet av intervjuet på et notat. I begge intervjuene som skjedde i barnehagen kom det andre ansatte inn, som kan være forstyrrende i en slik intervjusituasjon. Intervjuet som skjedde i hjemmet, var det familiemedlem til stede. I intervjuet som skjedde på videosamtale skjedde det også forstyrrelser.

Vi valgte å gjennomføre intervjuene på informantenes hjemmebane da vi tror at det er en fordel at informantene føler seg trygge i situasjonen, men vi valgte også å åpne for muligheten til å gjennomføre intervju på videosamtale med tanke på covid-19, da mange barnehager er strenge med å la studenter komme i barnehagen.

Vi bor i ulike kommuner og har derfor utført intervjuene i ulike områder. Vi kommer til å sammenligne disse på tvers av hverandre slik at det bildet som kommer frem etter intervjuene og drøftingen ikke er fra et sted, men blir undersøkt på tvers av hverandre. Dette er også med på å styrke informantenes anonymitet.

Etter vi hadde gjennomført intervjuene, og begynte på analysedelen fant vi ut at vi ønsket å ha mer om foreldresamarbeid inn i oppgaven. Deretter valgte vi å ta kontakt med barnehagene igjen for å spørre om vi kunne stille informantene noen oppfølgingsspørsmål. Vi fikk positiv tilbakemelding fra alle barnehagene og da formulerte vi derfor noen spørsmål som informantene fikk på forhånd, og vi informerte om at de samme personvernreglene gjaldt for disse spørsmålene som om de var en del av et helhetlig intervju. Informantene kunne velge hvordan de ville svare på spørsmålene, enten skriftlig eller muntlig. Alle informantene fikk de samme spørsmålene, men svarte på dem på ulike måter. Noen svarte skriftlig, mens andre svarte muntlig gjennom telefonsamtale eller på videosamtale.

3.7 Kritikk av metode

Det er mange som stiller seg kritisk til informasjonen som blir innhentet gjennom intervju. Årsaken til dette er fordi det har vist seg at mennesker ikke alltid er helt troverdige med tanke på at de sier en ting, men gjør noe helt annet (Friberg, 2019, s.121). Friberg viser til Beam (2012) som sier at en bare kan innhente korrekt informasjon gjennom observasjoner, eksperimenter, eller liknende. Det sies også at enkelte kan snakke usant gjennom intervjuene siden de ønsker å fremstå bedre enn de faktisk er eller så kan de også ha manglende selvinnsikt (Friberg, 2019, s.122).

I vårt tilfelle så har vi bevisst valgt å legge fokuset på det fenomenologiske, og opplever derfor at svarene vi får ikke handler om hva som er rett eller galt, men hva individet føler, og derfor kan man ikke kritisere intervjuer med fenomenologisk tilnærming på helt samme måten som Friberg og Beam gjør. Følelser eller meninger er personlige og kan derfor ikke lett kritiseres, siden det er individets opplevelser en skal snakke om. Selv om de svarer på hva de

føler og opplever, er det også der en risiko for at man likevel pynter på sannheten for å virke bedre enn man egentlig er, noe som kan skje bevisst eller ubevisst (Friberg, 2019, s. 122).

Når vi utførte intervjuene noterte vi svarene vi fikk mens intervjuet pågikk, dette var for å bevare personvern med å ikke ta opp intervjuet på mobilen som kan utnyttes til andre formål, noe som ikke er ønskelig. Ulempen med å utføre intervjuet på denne måten er at det kan være vanskelig å være tilstedeværende i samtalen, når man må notere underveis. Mann må være bevisst på å kikke opp av notatene av og til, for å trygge informanten. En annen negativ ting ved denne typen intervju kan være at informanten sier noe som den synes er veldig viktig og som vi av en eller annen grunn ikke får med oss, eller ikke forstår viktigheten av før etter intervjuet, men man husker da ikke hva informanten sa om det gitte tema.

Å utføre kvalitativt intervju går ut på å at du møter opp som den du er, viser respekt for informanten og være åpen for hva de har å bidra med i samtalen. Det er viktig å være åpen og ikke styrende. Informantene er frivillige, og de bør kunne forvente at vi møter dem med respekt og ikke setter oss selv i en maktposisjon (Fredriksen, 2013, s. 281-282).

Det er mange faktorer som kan påvirke resultatene av intervjuet. Deriblant kan vår mangel på erfaring innenfor intervjufeltet eller vår egen usikkerhet inn i intervjuete påvirke svarene vi får (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.83). En annen faktor som kan svekke resultatet av intervjuene er dersom intervjuholder stiller ledende spørsmål, som kan slå negativt ut på troverdigheten til forskerne eller oppgaven (Kvale, 2005, s.96-97).

3.8 Etterarbeid av intervju

Kort tid etter at vi gjennomførte intervjuene, så vi over notatene våre og skrev mer utfyllende svar. Vi skrev alle notatene våre inn på et dokument og delte dette oss imellom, slik at vi skulle få innblikk i hvilke svar vi hadde fått på spørsmålene våre. Da får begge mulighet til å sammenligne intervjuene på tvers av de vi selv gjorde. Vi har diskutert svarene vi fikk med hverandre muntlig, hvilke svar som lignet på hverandre og hvilke som var ulike, og hva det kan bety når to eller flere mennesker med samme utdanning har helt ulike svar.

I etterkant av intervjuene ble det klart for oss at det var noe vi syntes var viktig som vi hadde skrevet om i teoridelen, men glemte å ha spørsmål om på selve intervjuene. Det vi hadde glemte å ta med var foreldresamarbeid. Vi kontaktet derfor informantene på ny for å spørre om vi kunne få stille noen flere spørsmål, og det var ingen problem. I motsetning til selve intervjuet

fikk de denne gangen spørsmålene på forhånd. De fikk muligheten til å svare skriftlig eller via telefonsamtale, dette fordi de tok lang tid å planlegge de første muntlige intervjuene i barnehagen da barnehagelærere ofte har det travelt. På grunn av tidsperspektivet kunne de også velge å svare skriftlig på disse spørsmålene.

3.9 Etske betraktninger

Etikk er ifølge Tholin “en del av det dagligdagse grunnlaget for alt vi tenker og gjør” (Tholin, 2013, sitert i Fredriksen, 2013, s. 292). Etikk handler i forskningsperspektiv om det å ikke sverte eller skade dem man har med inn i forskningen. Når det er snakk om forskningsetikk, tenker man ofte på anonymitet og samtykke. Etske utfordringer er til stede i alle fasene i forskningsarbeidet. Vi finner likevel disse utfordringene mest før datainnsamlingen, under datainnsamlingen og under skriveprosessen (Fredriksen, 2013, s. 292).

Etikk er noe som er viktig å ta med seg inn i forskningsarbeidet, de etske reglene ses mest på som tekster som må tolkes, fremfor regler som må følges. Siden man i ulike sammenhenger krever ulike etske regler eller teorier (Kvale, 1997, s.66). Det etske perspektivet er noe som har fulgt oss gjennom hele oppgaven vår, siden vi hele tiden analyserer tekstene våre og prøver å se dem fra informantenes side. Vi skal hele tiden ta ansvar for det vi skriver og være profesjonelle, noe som også har en sammenheng til barnehagelæreryrket (Fredriksen, 2013, s. 294).

Steinar Kvale har laget en oversikt over etske sider, som kan komme opp i løpet av et forskningsprosjekt. Denne oversikten innebærer alle de ulike sidene ved en forskningsprosess: Tematisering, Planlegging, Transkribering, Analysering, verifisering og Rapportering. Disse har vi sett på flere ganger gjennom forskningen, for å få noen tips til ekstra ting vi kan tenke på gjennom forskningen prosjektet vårt (Kvale, 1997, s.67).

4.0 Analyse

4.1 Innledning

I dette kapitlet vil funnene fra intervjuene bli presentert, vi har trukket inn den informasjonen vi fikk fra informantene som er relevant for oppgaven vår. Vi har her valgt å dele inn i noen av de samme overskriftene som vi hadde i teoridelen, for å få oversikt. Vi bruker informant nummer 1-4 for å få struktur på analysen og drøftingen. Vi bruker i noen tilfeller bare “en informant” dette gjør vi for å opprettholde anonymiteten til informanten, slik at gjenkjennbar informasjon ikke skal komme frem i oppgaven.

4.2 Tilrettelegging

Med definisjonsspørsmålet om tilrettelegging (spørsmål 5, vedlegg 2) synes flere av informantene at det var krevende å svare på. Informant 1, snakket om at de prøver å være i forkant og jobber med et opplegg som kommunen har, som også tar for seg foreldreveiledning. Både informant 3 og 4 snakker om at vi må tilpasse hverdagen etter hva barna trenger, informant 4 nevner i tillegg å tilpasse for ansatte. Informant 4 nevner også at barna får medvirke med å få være med på å planlegge dagen, med tanke på hvilke barn som er i barnehagen den enkelte dagen. Ifølge Informant 2 er vi pliktet til å se enkeltbarna, noe som kan være vanskelig, men at man skal prøve å legge til rette og følge opp der det er nødvendig, og søke ekstra midler om det trengs. Det blir understreket i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver at barn ikke er en ensartet gruppe (Utdanningsdirektoratet, 2011, sitert i Mørland, 2020, s. 82). Det kreves individuell tilrettelegging av innholdet, for å kunne gi et likeverdig tilbud av god kvalitet (Mørland, 2020, s. 82).

I intervjuene kom det frem at de fleste mente at det var en forskjell mellom tilrettelegging og spesialpedagogikk, (spørsmål 7, vedlegg 2). Det var et avvik i intervju 1. Synet her var ikke at det var det samme, men at de gled mer inn i hverandre i en større grad. Informant 3 sa at vedtakene til spesialpedagogen er annerledes og at spesialpedagogikk går mer i dybden. I intervju 2 sa informanten at årsaken til at hun opplevde at det var forskjell var at spesialpedagogen ofte øver på noe, mens tilrettelegging er noe som skjer i barnehagehverdagen. I teorien finn vi også at når barn får spesialpedagogisk hjelp, er det ofte snakk om trening. Som går ut på å øve på ferdigheter eller funksjoner barnet mangler eller mestrer dårlig (Frøyland, 2017, s. 196).

Vi ser en trend i intervjuene på hvor de har fått sin kunnskap om tilrettelegging fra (spørsmål 9 og 10, vedlegg 2). Informantene sier at i utdanningen var kunnskapen veldig generell mens de føler at de har fått mest gjennom erfaring i jobben som barnehagelærer. For noen av informantene er det en stund siden de tok sin utdanning. Vår utdanning har derfor kanskje noen element som de ikke har hatt i sin utdanning. En av informantene har tatt spesialpedagogikk noe som tyder på at det var et ønske om mer kunnskap om dette, for dens del. Når det er snakk om kunnskap til å kunne oppdage barn sier flere av informantene at det kommer an på hvilke barn det er snakk om, noen er lettere å oppdage enn andre. Informant nummer 4 sier at i undervisningen tok en ofte for seg de utagerende barna, men at dette oppleves helt annerledes når en kommer ut, og får oppleve de utagerende barna.

Vi spør også om hvilke barn som er lettere å oppdage enn andre (spørsmål 8, vedlegg 2). Vi ser her at mange svarer veldig likt, at de mener at det er de utagerende barna som er lettest å oppdage. Det er flere av informantene svarer også at språk er lettere å oppdage. Informant 1 sier at det kan være vanskelig å oppdage “de stille barna”. Mens informant 3 sier at de er lett å oppdage de utadvendte og de som er veldig inneslutta. Informant 2 sier som, informant 1 at det er lett å glemme de stille barna.

4.3 Foreldresamarbeid

Siden spørsmålene om foreldresamarbeid ble stilt etter de formelle intervjuene, var de ikke gjennomtenkt på samme måten som spørsmålene vi brukte i intervjuguiden. En av informantene svarte på et spørsmål om foreldresamarbeid i selve intervjuet, som ikke var planlagt i utgangspunktet, men jeg hadde skrevet om foreldresamarbeid på det tidspunktet og kom frem til at vi burde spørre om det, siden vi skrev om det. Derfor har denne informanten ikke blitt kontaktet i ettertid.

Alle informantene sier at det er kultur for å gi veiledning til foreldre (spørsmål 12, vedlegg 2) og flere foreldre spør om ting de lurer på. Informant 1 sier at det er litt personavhengig, men at hun opplever at kulturen har endret seg mot at foreldre i større grad våger å spørre, enn tidligere. Noen foreldre er ikke like lette å snakke med og en må være litt mer varsom i møte med de foreldrene i forhold til andre. Informant 4 sier at de gir veiledning, men at noen foreldre kan være uenig i det en sier. Informant 3 opplever å få alle mulige spørsmål fra foreldre, men nevner ikke noe om utfordringer i møte med foreldre, som uenighet og nødvendighetene av å trå varsomt. Informant 4 er opptatt av de uformelle dialogene med

foreldre og at disse er viktige. I teorien sier også at disse samtaler er viktige og er med på å skape en god relasjon mellom barnehagen og hjemmet (Glaser, 2018, s. 143).

I teoridelen har vi skrevet litt om at foreldresamarbeid er særlig viktig når barnet har et behov for særskilt hjelp og støtte. Vi spurte informantene om de hadde ekstra oppfølging med foreldre som har barn med utfordringer (spørsmål 13, vedlegg 2). Alle informantene svarte at de hadde ekstra oppfølging. Informant 1 sa at om barnet har utfordringer, så lager de en utviklingsplan som blir delt med foreldrene. Det blir oppfølging der de ulike partene kan fortelle hvordan de opplever at det går i forhold til denne planen. Informant 3 sier at de i slike tilfeller setter opp hyppigere samtaler, gjerne en gang i måneden, eller tilpasser seg behovet til foreldrene. Hun sier at de også samarbeider godt med helsesøster der de kontakter hverandre om det er noe. Informant 3 sier at de setter opp ekstra samtaler om de eller foreldrene ser det er nødvendig. Det er viktig at man har en åpen dialog der foreldrene også blir hørt og får spørre om hva de lurer på, og ikke bare blir fortalt hva de bør gjøre hele tiden. Som sakt i teoridelen må foreldrene selv ha lyst og motivasjon til å leke med barnet sitt, det hjelper ikke å mase på at de må gjøre det hvis de ikke er motivert eller har den drivkraften (Frøyland, 2017, s. 210-2012).

4.4 barns utvikling

4.4.1 Samspill

Informant 1 snakker om at tilrettelegging i barnehagen handler om å være i forkant og legge et godt grunnlag for barna (Spørsmål 5, vedlegg 2). Det blir også nevnt et opplegg som barnehagen jobber med, som er til hjelp for de ansatte å arbeide med å være i forkant og forebyggende. For å legge et godt grunnlag for barns utvikling er samspill viktig. For at et spebarn skal ha det bra er det avhengig av omsorgspersoner som engasjerer seg i barnet og gir dem fysisk og følelsesmessig omsorg, næring og beskyttelse (Sjøvik, 2020, s. 127).

I det samme spørsmålet som omhandler tilrettelegging i barnehagen, snakker informant 2 om at vi er plikta til å se enkeltbarna. Vi er med på å hjelpe barnet med å gradvis bygge opp bilde av seg selv og verden, i måten vi møter barnet på, tar vare på det, stiller med det, gir mat osv. (Askland og Sataøen, 2016, s. 47). Ifølge rammeplanen skal barnehagens innhold være allsidig og tilpasset enkeltbarnet. Barnehagen skal også ivareta barnas behov for omsorg som er en forutsetning for å gi barn trygghet, trivsel, og utvikling av empati og nestekjærlighet (utdanningsdirektoratet, 2017, s.19).

4.4.2 utviklingsmodeller

Når vi spør om hvilke barn som treng tilrettelegging (spørsmål 6, vedlegg 2), får vi litt ulike svar. Tre av informantene ramser opp ulike ting som; de som er minoritetsspråklige, de som sliter med språk, de som sliter med det sosiale og leken, de som er utagerende osv. En av informantene gir derimot et litt mer generelt svar om at det kan være hvem som helst, mange tenker kanskje at de er de barna som har diagnoser, men at barn kan ha utfordringer i ulike grader. I dette spørsmålet ser vi tendenser på de to ulike modellene på utvikling som vi har skrevet om i teoridelen. En som ser på utvikling som en trapp med ulike trinn, og den nyere modellen som ser på utvikling som et edderkoppnett. Ved å bruke edderkoppnett som modell fanger man et tydeligere bilde på barns utvikling som en helhet (Askland & Sataøen, 2016, s. 22).

4.4.3 motorisk utvikling

Vi valgte å skrive litt om motorisk utvikling i teoridelen fordi vi hadde noen tanker om at dette var noe informantene kanskje kom til å nevne. En av grunnene til at vi hadde disse tankene er at vi i praksis har sett at barnehagene er flinke til å legge til rette for i det, og vi har noen tanker om at dette er noe som de norske barnehagene er opptatt av. Vi har blant annet opplevd at barn som treng litt ekstra motorisk tilrettelegging blir prioritert til å få være med på tur i skogen osv. Det var ingen av informantene som nevnte noe om at utfordringer med motorikk var lett å oppdage, selv om vi har en oppfatning gjennom praksis at det er noe som i stor grad blir oppdaget og blir tilrettelagt for.

4.4.4 Språkutvikling

Det er flere av informantene som sier at avvik i språkutviklingen kan være enkelt å oppdage (spørsmål 6, vedlegg 2), årsaken til dette kan være at man oppdager det gjennom at man hører mangler i språket, eller mangel på språk generelt. Informantnummer 3 sier at språkutvikling kunne være både lett og vanskelig å oppdage, dette kom an på hvor utfordringen til barnet ligger, og har oppdaget at barn trenger ekstra språkutviklingsstimulering etter gjennomføring av kartlegging. Høigård sier at språkutvikling kan være noe som kan være vanskelig å oppdage (Høigård, 2015, s. 225).

Det er også en informant som ikke nevner språkutvikling i det hele tatt, dette tror vi handler om hvilket fokus hver enkelt informant har i sin barnegruppe akkurat nå. Vi opplever selv at når vi har fokus på noe så er det ofte det man opplever akkurat nå som har den største påvirkningskraften på det man velger å snakke om eller ta opp.

4.5 Forebyggende arbeid

I definisjonsspørsmålet om tilrettelegging i en barnehagekontekt (spørsmål 5, vedlegg 2), svarer informant 1 at det handler om forebygging. Hun sier at de prøver å være i forkant å gi barna gode relasjoner og trygge rammer. De følger et opplegg i barnehagen som er en hjelp for å drive med forebyggende arbeid. Opplegget gjør at hele personalet bruker de samme metodene i møte med barna. I teorien har vi skrevet litt om forebyggende arbeid og hva det innebærer. Det handler i stor grad om å hindre uønsket feilutvikling for de barna som står i fare for det, gjennom å gi dem gode erfaringer i lek og samvær med andre, men også gjennom trygge voksne som ser barna (Sjøvik, 2020, s.54).

Informant 3 var veldig opptatt av at barn ikke skal settes i bås, og at alle barn har lik verdi. Noen barn med adferdsproblemer blir ofte omtalt som "vanskelige barn". Slike omtalelser skal en unngå, da dette påvirker hvordan vi er i møte med disse barna. Barn kommer i barnehagen med erfaringer med nære personer, disse erfaringene påvirker hvordan barnet har det i barnehagen (Sjøvik, 2020, s. 54). Barn med ulike typer funksjonsvansker og barn i ulike krisesituasjoner kan være avhengig av opphold i barnehagen for å få ekstra hjelp og for at den hjelpen skal være god nok. Om barn ikke får tidlig eller riktig hjelp kan vansker bli forverret til unødvendig store (Sjøvik, 2020, s. 53). Informant 2 er opptatt av at vi må se enkeltbarna og legge til rette der det trengs og om det er behov så kan man søke om ekstra midler til å bedre barnehagehverdagen til barnet.

4.6 Opplevelsen av kunnskapen til informantene

Det oppleves for oss som at informantene selv opplever at det har fått mest kunnskap om tilrettelegging gjennom sine erfaringer i jobben (spørsmål 10, vedlegg 2). Når det er snakk om kunnskapen som det har fått gjennom utdanningsløpet virker det som at de synes informasjonen de har fått er veldig generell og går lite i dybden (Spørsmål 9, vedlegg 2). Informant 4 sier at ting oppleves annerledes i barnehagen enn det kanskje blir fremstilt i

utdanningen, men at en har med seg mer kunnskap når en begynte i jobben enn det en først trodde.

Informantenes opplevelser om kunnskapen til å oppdage tilretteleggingsbehov varierte litt, men de var samstemte i stor grad. Tre av informantene synes at utfordringer med språk er lette å oppdage. En informant nevnte talevansker spesifikk mens de to andre nevnte språk generelt. En ting de alle hadde til felles var at de utagerende barna var lette å oppdage.

Informant 4 nevnte at de ofte krever mye tid og voksen oppmerksomhet. En må derfor huske å gi de andre barna opplevelsen av å bli sett uavhengig av om de ikke krever denne oppmerksomheten i like stor grad. Informant 3 synes at de inneslutta barna også kan være lettere å oppdage da de kanskje skiller seg ut slik som de utagerende barna skiller seg ut. Informant 1 og 2 synes derimot at de stille barna kan være vanskelige å oppdage eller at man har fort for å glemme dem.

4.7 Oppsummering analyse

I Analysen har vi sett på hva informantene har svart. Hva svarer de likt på? Hva svarer de ulikt på? Hva sier teorien? Etter å ha analysert intervjuene sitter vi igjen med en del inntrykk. Vi opplever at informantene på enkelte områder er veldig enige, men vi ser også på noen spørsmål at vi får veldig ulike svar. Vi tror i utgangspunktet at informantene er enige om mye, men at de kanskje har ulike fokus. Vi kan for eksempel se sammenhenger med hvilken videreutdanning de eventuelt har, i forhold til hvordan de svarer på enkelte spørsmål.

5.0 Drøfting

5.1 Innledning

I drøftingen prøver vi å se på sammenhenger, og hva svarene informantene gir kan bety. Vi skriver litt om egne tanker og oppfatninger i forhold til det informantene og teorien sier. Vi bruker også teorien og svarene til informantene til å prøve å svare på noen spørsmål som vi har. Dette gjør vi for å få en nyansert innsikt om temaet og sette ulikheter opp mot hverandre.

Inn i denne oppgaven er vårt forskingsgrunnlag for snevert til å få et generalisert svar, siden vi bare har 4 informanter, men vi kan få et konkret svar av hva disse 4 mener. Samtidig kan

denne forskningen være med på å skape noe innblikk i hvilken kunnskap barnehagelærere opplever at de har og hvor de har tilegnet seg denne kunnskapen.

5.2 Relevant forskning

Da vi skulle lete etter annen relevant forskning til å sammenligne vår forskning med så fant vi ikke så mye, vi hadde både kontakt med biblioteket på HVL og brukte relevante søkemotorer som Oria og Eric med flere ulike søkeord på både norsk og engelsk, men fant ikke mye som var relevant. De som var mest fremtredende når vi lette etter dette var tilrettelegging med fokus på ulike diagnoser eller funksjonshemninger. Dette kan peke på at det ikke er så mye forskning på barn uten diagnoser eller funksjonshemninger som trenger tilrettelegging i hverdagen, Selv om dette er noe vi ser på som veldig vanlig i barnehagehverdagen, og noe veldig mange barnehagelærere holder på med daglig.

5.3 Hvem trenger tilrettelegging?

Vi spurte informantene om hvem de mener trenger tilrettelegging. Noen av informantene ramset opp ulike tilretteleggingsbehov som språk, sosialt, i lek og adferd. En av informantene tok videre utdanning innen språk og var opptatt av at det er viktig å tilrettelegge for minoritetsspråklige. Vi får et inntrykk i intervjuene at språk er noe de fleste er opptatt av og at mange arbeider med dette. En annen informant svarte det kan være hvem som helst som trenger tilrettelegging. Det er mange ulike utfordringer et barn kan ha. Det kan være noe omfattende som skjer over lengre tidsperioder. Det kan i noen tilfeller være nødvendig med andre instanser, mens andre ganger kan tilrettelegging handle om små enkle tiltak i hverdagen. Vi er enige med de informantene som ramset opp de ulike tilretteleggingsbehovene om at barn som sliter på de områdene trenger tilrettelegging. Vi synes også at svaret til informant 3 om at det kan være hvem som helst som trenger tilrettelegging er noe vi også kan stille oss bak. Det er ikke bare de barna med diagnoser som har behov for tilrettelegging.

Vi synes det er interessant at når vi har spurt informantene om hvem som trenger tilrettelegging, er det ingen som har nevnt noen diagnoser. Årsaken til dette kan være at i dag er universell tilrettelegging en stor selvfølge som blant annet gjør seg synlig gjennom barnehagens utforming, som gjør det mulig for rullestolbrukere å komme seg frem (Moe og Valseth, 2020, s. 365). Når vi da stiller spørsmålet om hvem som trenger tilrettelegging er

muligens de som har diagnoser og fysisk eller psykisk utviklingshemninger en så stor selvfølge at det ikke blir nevnt i det hele tatt.

For å organisere andre mennesker treng vi kategorier, men det å avgrense, dele inn, skille ut og kategorisere gir et grunnlag for diagnoser, og skiftene diskurser om avvik og normalitet (Hultquist, 2004, sitert i: Moe & Valseth, 2020, s. 371). Hva skal diagnosene tjene til? Vi har alle noen avvik og funksjonshemminger i enkelte situasjoner. Et annet spørsmål en kan stille er om diagnosen er til faktisk hjelp for barnet. For i det tilfellet vil diagnosen ha en funksjon. Det kan være en lettelse for foreldrene at barnet får en diagnose, og diagnoser kan være med på å utløse nødvendige hjelpetiltak. Diagnoser kan likevel påvirke barnets selvoppfatning og faren blir at diagnosen får for mye makt over identiteten. En annen utfordring med å ha for mye fokus på diagnoser er at man kan miste tid med livskvalitet og/eller viktig jobbing fordi vi velger å heller bruke tiden på kartlegging og leting, uten at barnet blir møtt der det er (Moe & Valseth, 2020, s. 371).

Vi må se enkeltbarna og tilrettelegge og hjelpe de barna som har behov for det. Vi må hjelpe, selv om det ikke nødvendigvis har fått stilt en diagnose som gjør at slik hjelp blir lettere tilgjengelig. Vi skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barns behov og forutsetninger. Det gjelder også når barn i enkelte perioder har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 40).

5.4 Er det forskjell mellom tilrettelegging og spesialpedagogikk?

Måten informantene opplever tilrettelegging i forhold til spesialpedagogikk ser ut til å ha en sammenheng med hvordan de ser spesialpedagogen jobber. Informantene hadde et syn som gikk på at spesialpedagogikk handler om å øve eller trene på noe som barnet har vansker med. Den informanten som hadde et syn på at det var mindre forskjell mellom spesialpedagogikk og tilrettelegging hadde erfaring med at spesialpedagog arbeidet inne på avdelingen der det var andre barn til stede. De andre hadde derimot erfaring med at barn ofte ble tatt ut av avdelingen på et eget rom. Vi tenker at det er en bra metode å arbeide inne på avdelingen som spesialpedagog, da får du ikke et like stort skille mellom de barna som treng spesialpedagogikk og de som ikke har behov for det. Noe vi synes er positivt fordi det kan påvirke barnets selvfølelse om å ikke være annerledes i forhold til de andre barna. Vi tenker likevel at det enkelte ganger er nødvendig å øve på noe sammen med barnet på et eget rom da det ikke vil være så mange forstyrrelser og man får mulighet til å fokusere på et eget rom. Noe

annet en også bør tenke på er hvilket fokus en ønsker å ha. I dag kan det være vanlig å tenke på barnehage som en forberedelse til skolen. Da vil det være et stort fokus på læring med et slikt syn. Vi mener at leken er viktig i barnehagen. Leken kan bli brukt som en metode til læring og det skjer læring i leken av seg selv, men for barnet har leken en stor egenverdi. Barn leker fordi de vil leke, ikke for å lære (Wolf, 2015, s.19).

Spesialpedagogen har kunnskap som er nyttig i møte med barn som har vansker. Det er likevel viktig med den alminnelige pedagogiske virksomheten. Barnehagelærerne har mye mer tid med barnet enn det en spesialpedagog har (Frøyland, 2017, s. 208). Tilrettelegging er derfor viktig for det er i større grad noe barnehagelæreren arbeider med hele tiden.

5.5 Hva er tilrettelegging?

Tilrettelegging handler om å gjøre forebyggende arbeid. Som sagt tidligere i oppgaven var en av informantene opptatt av at de arbeidet mye med forebygging når vi spurte om tilrettelegging i barnehagen. Vi tenker også at forebyggende arbeid kan knyttes opp til tilrettelegging. Vi har et ansvar for å se enkeltbarna og legge til rette for god nok psykososial utvikling. Som Informant 3 var opptatt av, er alle barn unike. Derfor vil barn ha ulike behov og noen har behov for ekstra tilrettelegging i barnehagen. Noen barn har en opplevelse av en barndom som er vanskelig og konfliktfull, som gjør at disse barna står i fare for psykososial feilutvikling. Barnehagen er en arena som har et ansvar for å prøve å gi riktig og tidlig hjelp slik at man skal unngå slik feilutvikling til å bli unødig stor (Sjøvik, 2020, s. 54). Barnehagen har et ansvar om å se disse barna og oppdage disse, slik at de får hjelpen de trenger. For at barnehagelæreren skal kunne oppdage barn med slike behov, er det viktig å ha nok kunnskap til å gjøre det. Kunnskap om barns utvikling og hva som er ønskelig utvikling, men også hva man kan gjøre og hvordan en kan gjøre det, for å forebygge og legge til rette.

Tilrettelegging omfatter mye, og handler om å gjøre noe i forhold til et behov, som kan være store eller små. Vi tenker slik som informant 3 at det kan være hvem som helst som trenger tilrettelegging. Det kan være språklig, motorisk, i lek, sosialt osv. Vi har selv sett i praksis at barnehagelærerne jobber med å legge til rette. Det kan være å prioritere et barn til å være med på tur for å stimulere motorisk utvikling, eller la barn med språkutfordringer bli prioritert til språkgrupper. Vi opplever at noen barn har stor interesse for lesing og tegning og andre stillesittende aktiviteter, disse barna har kanskje ikke like god motorisk utvikling, slik at da blir disse barna prioritert til å gå på tur. Vi synes dette er vanskelig for vi tenker at barn har

rett til å medvirke å få muligheten til å være med på den aktiviteten de selv ønsker. Men vi tenker her at balanse er viktig. Vi må noen ganger utfordre barna på ting de kanskje ikke ville gjort selv, slik at de kan oppleve mestring som er med på å gi barna motivasjon som igjen fører til personlig vekst.

5.6 Hvilket syn har barnehagelæreren om barns utvikling?

Vi skrev i analyse delen at måten informantene svarte på spørsmålet om hvem som trenger tilrettelegging kan si noe om hvilket syn de har på barns utvikling. Det er vanlig å skille mellom ulike områder når vi snakker om barns utvikling og dette gjorde også noen av informantene ved å ramse opp ulike områder en kan tilrettelegge for. I teorien skrev vi om to modeller som beskrev barns utvikling. En modell som ser på barns utvikling som stige, og en modell som ser på barns utvikling som edderkoppnett. Ved å bruke modellen som viser til et edderkoppnett har man en tilnærming til barns utvikling der det er flere områder som går inn i hverandre og det kan være vanskelig å skille (Askland & Sataøen, 2016, s. 22). Informant 3 snakket om at det er hvem som helst som trenger tilrettelegging og det kan være i hva som helst, derfor tenker vi at informanten kan ha et syn på barns utvikling som like komplekst som et edderkoppnett. Men vi har en tanke om at når vi stiller dette spørsmålet så får vi ikke et klart nok bilde av hvordan de ser på utvikling, om det har et syn som minner om trappemodellen eller om det har et syn som minner om edderkoppnettmodellen da vi ikke spurte spesifikk om dette. Det kan være en fordel i noen tilfelle å dele opp i ulike kategorier slik at man kan jobbe spesifikk med et område, men det er likevel viktig å være bevisst på at det er mer avansert. Det blir hevdet i nyere utviklingspsykologi at vi mister helheten om vi deler opp i ulike utviklingsområder og redegjør dem hver for seg. Det menes at barns utvikling må fanges opp i en helhet, som er mer enn summen av de ulike delene (Askland & Sataøen, 2016, s.22).

5.7 Er det kultur for å gi foreldreveiledning i barnehagen?

Som sakt kom vi tilbake til informantene med spørsmål om foreldreveiledning, som ikke ble stilt i det opprinnelige intervjuet. Alle informantene svarte at de opplevde en kultur for det. Informant 1 snakket om at det var personavhengig. Ikke alle foreldre tørr å spørre om ting de lurer på. Informant 3 svarte at hun får alle mulige spørsmål. Noe som tyder på at noen foreldre ikke er redde for å spørre om ting som kanskje kan virke som “dumme” spørsmål.

Informant 1 har en opplevelse av at det er mer kultur nå enn når hun var nyutdannet. Hun har også en opplevelse av at pedagogene er mye tydeligere i sin faglighet enn tidligere. På bakgrunn av svarene vi får tenker vi at det kan vise en antydning til god kultur for å gi veiledning til foreldre. Vi har også spurt om de har ekstra oppfølging eller samtale med foreldre som har barn med behov for tilrettelegging. Her får vi også et inntrykk i svarene vi får at de tilbyr ekstra samtaler med foreldre når de ser behov for det. Informant 1 svarer at de vanligvis setter opp en utviklingsplan som blir delt med foreldrene og det blir satt opp samtaler i forhold til denne planen der partene kan fortelle hvordan de føler det går. Vår oppfatning om foreldreveiledning er at våre informanter opplever en kultur der det er foreldre som spør om det lurer på noe og at en tilbyr ekstra samtaler der det er nødvendig. Dette synes vi er positivt fordi selv om barnehagelærere har gode kunnskaper om barn og deres utvikling, kjenner foreldrene sine barn og er ekspert på sitt barn. Vi synes også at samarbeid er viktig slik at en kan ha et felles mål om å gjøre det beste for barnet, noe også rammeplanen sier (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29).

6.0 Avslutning/Konklusjon

Etter en lang forskningsprosess og mange valg er det på tide å oppsummere og konkludere det vi har funnet ut. Vi vil gjenta at vi ikke kan generalisere det vi har funnet ut gjennom forskningen siden dette er en for liten forsinking. Vi begynte med utgangspunkt i problemstillingen vår, som vi valgte å endre formuleringen flere ganger før arbeidet med teksten hadde startet, men vi kom til slutt frem til følgende problemstilling.

Hvilke opplevelser har barnehagelærere om sin egen kunnskap om barns utvikling hos barn som trenger tilrettelegging?

Problemstillingen kan for vår del være litt vanskelig å svare konkret på, siden vi valgte å ikke stille direkte spørsmålet “opplever du å ha nokk kunnskap om ...?”, da dette kan virke mye mer personlig enn de spørsmålene vi valgte å stille. Et slikt spørsmålet kan også oppleves for noen som “Er du god nokk i jobben din?”. Derav får vi ikke i like stor grad et svar på problemstillingen. Vi får heller svar på mange andre spørsmål vi lurte på rundt dette temaet, som for eksempel, hvor kommer kunnskapen fra? Informantene våre opplever i stor grad å ha tilegnet seg en grunnkompetanse gjennom utdanningen og får “påfyll” gjennom arbeidslivet. Vi selv, føler ikke vi har tilstrekkelig med kunnskap om barn som trenger tilrettelegging på

dette tidspunktet. Våre tanker er om dette er at det faglige påfyllet rundt temaet fortsetter når vi kommer ut i arbeid.

Et annet spørsmål vi lurte på før vi begynte med oppgaven var hvilke barn de opplevde at var lettest å oppdage. Dette var et spørsmål som det var en del likhet i svarene på, noe vi synes var spennende, siden det betyr at flere mener det samme, dette kan tyde på at dette en noe som kan generaliseres, dersom man hadde hatt en større undersøkelse. Vi ble også overrasket når det ikke var noen som svarte at barn med motoriske utfordringer var lette og oppdage, det var heller ingen som nevnte motoriske vansker når vi spurte om hvilke barn som trenger tilrettelegging. Vi opplever som sagt tidligere i oppgaven at de barnehagelærerne vi har møtt er flinke på å tilrettelegge og motivere barn som sliter motorisk. Så dette var noe vi virkelig bet oss merke i.

Til slutt vil vi belyse sammenhengen mellom hva informantene sier og hva forskning eller en mulig mangel på forskning sier oss. Informantene sier veldig lite om diagnoser eller funksjonshemminger. Som nevnt tidligere er det kun en informant som nevner noe om diagnoser, og det er informant nummer 3 som sier følgende.

Mange kan si at det ofte er de barna som har diagnoser som trenger tilrettelegging, men det er ikke min oppfatning. Hvem som helst kan trenge tilrettelegging i ulik grad.

Selv om ingen av de andre informantene nevner diagnoser eller funksjonshemminger, så viser det seg at det er en god del forskning på barn med ulike diagnoser og funksjonshemminger, og deres barnehagehverdag. Vi ser at det finnes mye forskning som angår tilrettelegging i forhold til diagnoser eller funksjonshemminger. Likevel ser vi lite til dette i intervjuene. En årsak til dette kan være hvilke spørsmål vi stiller og hvordan vi stiller dem.

6.1 Hva kunne vi gjort annerledes?

Noe vi oppdaget etter vi hadde hatt intervjuene var at vi skulle tilegnet oss mer kunnskap om det å være intervjuholder og hvordan få informantene til å føle seg så trygg som de kan føle seg, for å få et så reelt svar som mulig. Vi hadde også generelt lite erfaring med intervju i sin helhet.

Vi tenker også at vi skulle ha lest mer om temaet før vi begynte med intervjuene, dette kunne hatt en effekt på spørsmålene vi stilte, dersom vi hadde hatt et bedre overblikk over hva som sto i pensumlitteraturen vår, så hadde vi kanskje fått enda bedre spørsmål og dermed fått et helt annet resultat enn det vi har fått. Siden spørsmålene har en stor innvirkning på informantenes svar.

Vi skulle gjerne tenkt på spørsmålene om foreldresamarbeid før vi hadde intervjuene med informantene, slik at disse hadde blitt en del av den første intervjusituasjonen. Vi har også i ettertid av intervjuene tenkt at vi skulle hatt med noen ekstra “landings spørsmål” etter de spørsmålene vi hadde med oss på intervju, der vi spør “Er det noe mer du ønsker å ta opp?” og “Er det noe du ikke har fått sagt angående tema som du ville likt og delt?”

Vi merket også når vi begynte med analysen av funnene våre at vi skulle hatt noen spørsmål som var noe mer innsnevret, som gikk noe mer i dybden på tema. Selv om spørsmål som går veldig i dybden på et slikt tema kan bli noe sensitive å få, med tanke på at de spørsmålene vi stilte handlet om individets følelser.

7.0 Litteraturliste

- Askland, L. & Sataøen, S. O. (2016) *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. (3.utg). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehage (LOV-2018-06-22-83). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Bae, B. (2018) *Politikk, lek og læring: barnehagelive fra mange kanter*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012) *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Fredriksen, B. C. (2013) *Begripe med kroppen: Barns erfaringer som grunnlag for all læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Friberg, J. H. (2019). Tvilsomme informanter, troverdig forskning? Norsk Sosiologisk tidsskrift, 3(2), 119–136. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-02-02>
- Frøyland, S. L. (2017). Er leken for alle? I S. Haugen, G. Løkken & M. Røthle. (Red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2.utg., s.196 – 214). Cappelen damm as
- Glaser, V. (2018) *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. (2.utg.) Oslo: universitetsforlaget.
- Hagen, T. L. & Lysklett, O. B. (2017). Små barn i uterommet. I S. Haugen, G. Løkken & M. Røthle. (Red.), *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2.utg., s. 142-157). Cappelen Damm as.
- Høigård, A. (2015). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig* (3. utg.) Oslo: Universitetsforlaget.

- Kvale, S. (1997) *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademiske.
- Killén, K. (2015) *Forebyggende arbeid i barnehage: samspill og tilknytning*. Oslo: Kunnskapsforlaget AS.
- Løkken, G. & Søbstad, F. (1999) *Observasjon og intervju i barnehagen* (2. utg.). Tano AS.
- Moe, M. & Valseth, M. L. (2020) En barnehage for alle – med inkludering som overordnet mål. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen*. (3 utg. s. 353-376). Oslo: Universitetsforlaget.
- Mørland, B. (2020). Barnehagen – en del av det profesjonelle støtte- og hjelpeapparatet. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen*. (3.utg. s.81-100). Oslo: Universitetsforlaget.
- Postholm, M, B. & Jacobsen, D, I. (2011). *Læreren med forskerblick: Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Latvia: Cappelen Damm akademisk.
- Sjøvik, P. (2020). *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanning*. (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2017) *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>
- Wolf, K.D. (2015) *Små barns lek og samspill i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

"Hvilke opplevelser har barnehagelærer om sin egen kunnskap om barns utvikling hos barn som trenger tilrettelegging?"

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se nærmere på hvilke kunnskaper barnehagelærere har om barns utvikling og deres evner til å oppdage barn som trenger tilrettelegging. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med intervjuene er å samle inn data som vi kan bruke inn mot arbeidet med bacheloroppgaven vår. Problemstillingen i bacheloroppgaven er "Hvilke opplevelser har barnehagelærer om sin egen kunnskap om barns utvikling hos barn som trenger tilrettelegging?", vi ønsker med denne oppgaven å skape mer informasjon hvordan barnehagelærere opplever egen kunnskap rundt det med tilrettelegging og om de opplever sin kunnskap som tilstrekkelig.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Cathrine Fosso Sortland og Gjertrud Lende Schjølberg ved BLU3 på HVL campus Stord er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Dere får spørsmål om å bli med siden dere er utdannet barnehagelærere.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det innebærer for deg å delta på et en til en intervju med en av oss som er ansvarlige for oppgaven. Vi kommer under intervjuet til å notere ned svarene dere gir oss til spørsmålene vi stiller. Vi regner med at hvert intervju tar mellom 30 og 60 minutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Vi kommer til å samle inn muntlig samtykke. Det vil si at vi spør før intervjuet om informanten er sikker at de ønsker å gjennomføre intervjuet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

dataene som bli samlet inn gjennom intervjuene vil være anonymisert, der vi koder navnet på personene.

Anonymisering

Vi kommer ikke til å innhente personidentifiserbar informasjon, som navn på barnehage eller lignende.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Cathrine Fosso Sortland på e-post: cathrinesortland@live.no, Gjertrud Lende Schjølberg på epost: gjertrudlende98@gmail.com eller kontakt veileder Marie Marcelle Hvidsteen Jansen på epost: marie.marcelle.hvidsteen.jansen@hvl.no.

Med vennlig hilsen

Cathrine Fosso Sortland og Gjertrud Lende Schjølberg

Vedlegg 2: Intervjuguide

1. Hvor lenge har du jobbet som barnehagelærer?
2. Har du jobbet i barnehage før du tok barnehagelærerutdanning?
 - eller andre områder med barn (skole, fornøyelsespark ect.)
3. Har du noen videre utdanning utenom barnehagelærerutdanningen?
4. Hvorfor hadde du lyst til å bli barnehagelærer?
5. Hvordan vil du definere tilrettelegging i en barnehagekontekst?
6. Hvilke barn opplever du at trenger tilrettelegging?
7. Opplever du at det er forskjell på tilrettelegging og spesialpedagogikk?
8. Opplever du at noen tilretteleggingsbehov er lettere å oppdage enn andre? (motorikk, språk, osv.)
 - Eventuelt hvilke eller hvordan?
9. Hvilken informasjon om barn som treng tilrettelegging har du fått gjennom utdanningsløpet ditt?
10. Opplever du at du har fått god nok kunnskap for å kunne oppdage barn som trenger tilrettelegging gjennom utdanningsløpet ditt?
 - Hvis ikke, opplever du at du har tilegnet deg disse erfaringene gjennom praksis?

Foreldresamarbeid:

11. Opplever du at foreldre tar kontakt dersom de ønsker veiledning?

12. Opplever du at det er kultur for å få veiledning?

13. Har dere ekstra oppfølging/samtale med foreldre der barna deres har behov for tilrettelegging?